RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA SOKÓŁKA PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców Sokółki, wzięły udział 82 osoby, spośród których **69,5%** stanowiły **kobiety**, zaś **30,5%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci, jest dość kompatybilny z ogólnopolską statystyką. W roku 2023 kobiety w wieku 60 lat i więcej stanowiły 58,1% osób starszych w Polsce. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**59,8%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, niemal dwukrotnie mniej respondentów (**30,5%)** należało do grupy osób w wieku **60-69 lat**, zaś najniższy odsetek **(9,8%)** badanych mieszkańców Sokółki, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że **64,6%** respondentów ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, **28%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **7,3%** badanych mieszkańców Sokółki. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że ponad połowa badanych, czyli **51,2%** prowadzi **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszka sam/sama), zaś **48,8%** z nich **mieszka ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**.

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w mieście Sokółka brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że **większość respondentów (70,8%)** udzieliła na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 11% oraz raczej tak: 59,8%). **Przeciwnego** zdania było **14,7% badanych** (suma głosów raczej nie: 11% oraz zdecydowanie nie: 3,7%). Co istotne, wielu respondentów **(14,6%)** miało trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedziało: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, w tym zakresie badani mieszkańcy Sokółki wyrazili bardziej krytyczną opinię. Zdaniem nieco więcej niż połowy (**54,9%)** ankietowanych (suma głosów raczej tak: 51,2% i zdecydowanie nie: 3,7%) potrzeby i problemy osób starszych w mieście Sokółka **są**

rozwiązywane i zaspokajane. **Przeciwnego zdania** była ponad **1/4 (26,8%)** respondentów (suma odpowiedzi raczej nie: 20,7% oraz zdecydowanie nie: 6,1%). W przypadku tego pytania, równie wysoki był odsetek ankietowanych, czyli **18,3%** którzy wskazywali, że trudno powiedzieć jak wygląda kwestia rozwiązywania i zaspokajania potrzeb osób starszych. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez najstarszych mieszkańców miasta Sokółka, w opinii badanych, nie zawsze oznacza podjęcie wystarczających wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców Sokółki sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, wiele zostało zrobione, by osoby starsze mogły bezproblemowo dbać o swoje zdrowie, choć badani dostrzegali również obszary wymagające podjęcia stosownych działań.

Najwięcej badanych, czyli **74,4%** uznało, że w mieście Sokółka jest zapewniona **możliwości bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia**, zaś **64,4%** respondentów pozytywnie oceniło **profesjonalne i życzliwe podejście kadry usług zdrowotnych wobec seniorów.** W opinii **59,8%** badanych najstarsi mieszkańcy Sokółki mają dostęp do **bezpłatnych spotkań czy szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia** czy też do **dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych** (**58,8%** wskazań). Badania wskazały również, że włodarze miasta zadbali również o **zniwelowanie barier architektonicznych w większości obiektów publicznych (56,1**% odpowiedzi) oraz o zapewnienie **dostępu do bezpłatnej edukacji zdrowotnej prowadzonej przez profesjonalistów np. lekarzy (46,3%)**. Co w opinii badanych wymaga podjęcia działań interwencyjnych lub naprawczych?

Badani wskazywali, że na terenie Sokółki nie jest **zapewniony szybki dostęp do poradni specjalistycznych (85,4% w**skazań), nie ma **bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów (70,7%)**, **63,4%** badanych za niewystarczający uznało **dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym: dzienne domy pomocy, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy pomocy itp.,** czy też w opinii **61%** z nich brakuje **szybkiego dostępu do poradni czy oddziałów geriatrycznych**. Co więcej, analiza zgromadzonych danych wskazuje, że badani mieli też trudność z jednoznacznym ocenieniem stopnia zaspokojenia dwóch potrzeb. Po

pierwsze, badani mieszkańcy Sokółki najczęściej **(47,6%)** wskazywali, że ich zdaniem trudno powiedzieć, czy realizowaną jest potrzeba **dostępu do spotkań w ramach białych sobót czy niedziel na terenach wiejskich.** Drugą potrzebą był **dostęp do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego**. W opinii **40,2%** badanych mieszkańców Sokółki potrzeba ta nie jest zaspokojona, choć **29,3%** badanych zaznaczyło w tym zakresie odpowiedź: trudno powiedzieć.

Poprosiliśmy również ankietowanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. W opinii większości badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych oraz do bezpłatnych badań profilaktycznych. Wśród innych palących potrzeb jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych, dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym, czy też do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby należą do kluczowych składowych fizjologiczno-psychicznego dobrostanu osoby starszej.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy Sokółki wskazali na niewystarczające aktywności organów decyzyjnych na rzecz zaspokojenia poszczególnych potrzeb osób starszych, które podniosłyby poziom ich bezpieczeństwa. Jedynie dwie potrzeby uzyskały pozytywne noty. Należały do nich **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję**. Zdaniem **72%** ankietowanych stopień zaspokojenia tej potrzeby można uznać za zadowalający. Drugą potrzebą, która zdaniem **50%** badanych jest zaspokojona jest **wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczności na drodze**. Okazało się ponadto, że problematycznym było zajęcie przez badanych jednoznacznego stanowiska wobec kwestii **dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach.** Ewaluacja stopnia zaspokojenia tej potrzeby podzieliła respondentów na trzy, mniej więcej jednakowo liczne grupy. Otóż **34,1%** badanych wyraziło pogląd, iż mieszkańcy Sokółki mają zapewniony dostęp do tychże szkoleń, dalej – identyczny odsetek badanych zaznaczył w tym zakresie odpowiedź: trudno powiedzieć, zaś w opinii **31,8%** ankietowanych dostępności do wspomnianych szkoleń nie można uznać za satysfakcjonującą.

Pozostałe wymiary potrzeby bezpieczeństwa osób starszych, poddane ocenie badanych mieszkańców Sokółki zostały przez nich ocenione jako niezaspokojone.

I tak, zdaniem **63,4%** badanych osoby starsze nie mają możliwości korzystania z **bezpłatnych kursów samoobrony**, zaś **45,1%** z nich krytycznie odniosło się wobec dostępności **spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie, w tym - praw przysługujących osobom pokrzywdzonym,** choć **23,2%** respondentów zaznaczyło w tym zakresie odpowiedź: trudno powiedzieć. Podobnie wyglądało podejście badanych wobec stopnia zaspokojenia potrzeby, którą jest **dostęp do telefonu zaufania.** Zdaniem **42,7%** respondentów mieszkańcy Sokółki nie mają zapewnionego dostępu do tej formy pomocy, choć **25,6%** miało w tym zakresie trudność z zajęciem jednoznacznego stanowiska i zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć.

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. Respondenci najczęściej wskazywali na konieczność zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon, zakupów na pokazach czy też problemu przemocy w rodzinie. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony czy też wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze. Wydaje się zatem, że mieszkańcy Sokółki, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy Sokółki, wskazali na wiele aktywności wymagających ich zdaniem podjęcia niezbędnych działań. Okazało się bowiem, że w opinii **62,2%** respondentów **brakuje dostępu do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych**, **53,7%** badanych wskazało na **brak dostępu do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących,** zaś w opinii **52,4%** ankietowanych należy podjąć działania na rzecz zapewnienia **możliwości korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się**. Co więcej, niemal połowa badanych wskazała na niezaspokojenie potrzeb osób starszych z miasta Sokółka w takim zakresie jak: **dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy**

i świadczonych przez nie usługach (48,8% wskazań), **dostęp do wolontariatu rówieśniczego, w ramach którego seniorzy mogliby pomagać seniorom (47,6%), możliwość korzystania z osiedlowych punków samopomocowych (46,3%)**, czy też **możliwość korzystania z dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (43,9%)**. Jedynie jedna potrzeba diagnozowana jako ta należąca do obszaru pomocy społecznej, została przez **42,7%** badanych mieszkańców Sokółki oceniona, jako zaspokojona w stopniu wystarczającym. Była nią **możliwość uzyskania pomocy finansowej i rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej.**

Co zdaniem badanych mieszkańców Sokółki, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była potrzeba dostępu do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących, dalej - dostęp do bezpłatnych usług opiekuńczych oraz konieczność rozwijania osiedlowych punktów samopomocowych. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę podjęcia działań na rzecz umożliwienia korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem się czy też ważną potrzebą jest dofinansowanie do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców Sokółki, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, wydaje się w stopniu znacznie wyższym niż w przypadku poprzednich potrzeb, wychodzić naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom w tym wymiarze. Okazało się bowiem, że zdaniem **79,3%** respondentów zaspokojona jest potrzeba **możliwości aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**, dalej **64,6%** badanych pozytywnie oceniło **możliwość korzystania z oferty Klubów Seniora mających propozycje adresowane również do mężczyzn**, zaś **57,3%** wskazało, że w Sokółce istnieje **możliwość korzystania z działań międzypokoleniowych** oraz zapewnione jest **wspieranie działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów (52,4% wskazań).** Ponadto, nieco mniej niż połowa **(48,8%)** ankietowanych pozytywnie oceniło **możliwość korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach,** z kolei **43,9%** badanych podobnie zaopiniowała **możliwość korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach** czy też **możliwość korzystania ze świetlic osiedlowych i wiejskich (41,5% wskazań).**

Nie oznacza to jednak, że wszystkie potrzeby z zakresu aktywności społecznej i zawodowej są w opinii badanych mieszkańców Sokółki, zaspokojone. Podjęcia działań wymaga zdaniem **50%** respondentów zwiększenie **dostępu do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii**, czy też **do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia (48,8%** wskazań). Okazało się ponadto, że potrzeba, którą jest **zaangażowanie seniorów w działania z zakresu budżetu obywatelskiego** była dla badanych trudną w jednoznacznej ocenie, gdyż **36,6%** z nich uznało ją za niezaspokojoną, a niemal identyczny odsetek **(35,4%)** wskazał, iż trudno jest to ocenić. Badani najczęściej **(40,2%)** wskazywali również, że nie jest możliwe zajęcie jednoznacznego stanowiska wobec kwestii **zapewnienia możliwości korzystania z lokalnych grup samopomocowych** i zaznaczali odpowiedź: trudno powiedzieć.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia możliwości korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych, dostępu do świetlic osiedlowych, zainicjowały działania międzypokoleniowe, czy też zatroszczyły się o dostęp do kształcenia informatycznego adresowanego do seniorów. Warto również, by włodarze Sokółki uwzględnili w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców Sokółki, z jednej strony wymaga podjęcia stosownych działań, choć są też obszary, które działają dość dobrze. Do tych drugich, można zaliczyć zdaniem **54,9%** respondentów jakość **języka przekazywanych informacji, który jest zrozumiały i prosty**, dalej **łatwy i szybki dostęp do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń (51,2% wskazań)** czy też **dobry przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów (46,3%).**

Niezbędnej poprawy wymaga z kolei zdaniem niemal wszystkich **(96,2%)** badanych **dostęp do rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i**

kulturalnych, dalej – **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety (68,3%)** czy też do **strony internetowej dedykowanej osobom starszym (68,3%).** Problematycznym było zajęcie stanowiska wobec potrzeby, którą jest **możliwość współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach**, **np. w internecie czy prasie.** W opinii **37,8%** respondentów kwestia ta wymaga poprawy, zaś **34,1%** ankietowanych odpowiedziało, iż trudno jest to ocenić.

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: potrzeba łatwego i szybkiego dostępu do informacji w postaci tablicy ogłoszeń, preferowany jest również dostęp do gazety zawierającej informacje dotyczące osób starszych czy też do strony internetowej im dedykowanej. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców Sokółki, wymaga poprawy. Inną ważną potrzebą wymienianą w pierwszej trójce była konieczność rozwijania dobrego przepływu informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Jak się okazało, w opinii **89%** badanych mieszkańców Sokółki, odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na **samorządach powiatowych i gminnych oraz innych jednostkach organizacyjnych**. Drugą co do częstotliwości wskazań (**73,2%) była rodzina,** zaś **51,2%** badanych uważa, że świetnie sprawdziłyby się w tym zakresie **specjalnie zatrudnione osoby.** Warto podkreślić, że **40,2%** ankietowanych zadanie zaspokojenia potrzeb osób starszych powierzyłaby **organizacjom pozarządowym**, w opinii **25,6%** z nich należy zaangażować do tego **środowisko lokalne, tj. sąsiadów, znajomych**, z kolei **18,3%** badanych mieszkańców Sokółki uważa, że jest to zadanie **Rady Seniorów**.

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Sokółki, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, wymaga podjęcia stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców gminy. Zadanie to w opinii respondentów spoczywa przede wszystkim na barkach przedstawicieli władz samorządowych i gminnych oraz jednostek im podległych, które mogą być wspierane aktywnościami rodziny czy też specjalnie zatrudnionych osób.